

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพช่องปากและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก
ของหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลแกดำ จังหวัดมหาสารคาม

The Relationships among Oral Health Literacy and Oral Health Care
Behavior of Pregnant Women in Kaedam Hospital, Maha Sarakham Province

นางสาวสุรีพร พลสะอาด
เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขปฏิบัติงาน

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพช่องปากและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของหญิงตั้งครรภ์ ศึกษาความรู้ด้านสุขภาพช่องปากของหญิงตั้งครรภ์ และศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของหญิงตั้งครรภ์ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนออกแบบกิจกรรมในการส่งเสริมพัฒนางานด้านทันตสาธารณสุขของหญิงตั้งครรภ์ต่อไป การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายแบบหาความสัมพันธ์ (Descriptive correlation research) โดยกลุ่มตัวอย่างคือหญิงตั้งครรภ์ลูกคนแรกที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลแกดำ จำนวน 32 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก และพฤติกรรมสุขภาพช่องปาก ผลการศึกษาพบว่า หญิงตั้งครรภ์ อายุเฉลี่ย 26.40 ± 5.57 (Min 15, Max 37) ใช้สิทธิการรักษาพยาบาลจาก บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า ร้อยละ 48.88 มีอัตราการเข้ารับบริการในรอบ ปี ร้อยละ 78.12 การรักษาที่ได้รับส่วนใหญ่ คือ ตรวจฟัน อุดฟัน และขูดหินปูน ความรู้ด้านสุขภาพการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพช่องปาก และทักษะการสื่อสารเพิ่มความเชี่ยวชาญมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากโดยมีนัยสำคัญทางสถิติค่า (p-value < 0.05) หัวข้อความรู้ความเข้าใจ การจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก

ดังนั้น บุคลากรทางด้านสาธารณสุขควรมีการจัดกิจกรรม เพื่อการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก เพื่อให้มีพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่ถูกต้อง ซึ่งนำไปสู่การมีสุขภาพช่องปากที่ดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: ความรู้สุขภาพช่องปาก, พฤติกรรมสุขภาพช่องปาก, ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สุขภาพช่องปากและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก

กลุ่มงานทันตกรรมโรงพยาบาลแกดำ

0946922325 e-mail Surepornplaart@gmail.com

ชื่อผลงาน :ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพช่องปากและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก
ของหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลแกดำ จังหวัดมหาสารคาม

The Relationships among Oral Health Literacy and Oral Health Care Behavior
of Pregnant Women in Kaedam Hospital, Maha Sarakham Province

ผู้วิจัย :นางสาวสุรีพร พลสะอาด ตำแหน่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขปฏิบัติงาน
บทนำ

ปัญหาสุขภาพช่องปากเป็นปัญหาที่สำคัญไม่ควรละเลย โดยเฉพาะหญิงตั้งครรภ์ เนื่องจากขณะตั้งครรภ์มีการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนในร่างกาย รวมถึงพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากที่ไม่เหมาะสม เชื้อก่อโรคฟันผุถ่ายทอดจากแม่สู่ลูก ทำให้ลูกมีความเสี่ยงสูงในการเกิดโรคฟันผุมากกว่าปกติ หญิงตั้งครรภ์ที่เป็นโรคปริทันต์อักเสบ มีโอกาสคลอดทารกแรกเกิดน้ำหนักตัวน้อยกว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะปริทันต์ปกติ 2-4 เท่า¹ ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุขจึงกำหนดนโยบายให้บริการส่งเสริมป้องกันสุขภาพช่องปากในหญิงตั้งครรภ์ (Fee Schedule) โดยมีเป้าหมายให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากและขัดทำความสะอาดฟันโดยทันตบุคลากรไม่น้อยกว่า ร้อยละ 55 เพื่อดูแลภาวะสุขภาพช่องปากของตนเองและเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นขณะตั้งครรภ์ จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพช่องปากกับภาวะสุขภาพช่องปากของหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาลแกดำ จ.มหาสารคาม เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนออกแบบกิจกรรมในการส่งเสริมพัฒนางานด้านทันตสาธารณสุขของหญิงตั้งครรภ์ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพช่องปากและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของหญิงตั้งครรภ์

วิธีดำเนินการศึกษา/กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายแบบหาความสัมพันธ์ (Descriptive correlation research) ประชากรที่ศึกษา หญิงตั้งครรภ์ลูกคนแรกที่ฝากครรภ์ในกลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัว โรงพยาบาลแกดำ จำนวน 32 คน อายุ 15 ปี ขึ้นไป ที่มาฝากครรภ์กับโรงพยาบาลแกดำ ตั้งครรภ์ลูกคนแรก(G1) เก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม-กรกฎาคม พ.ศ.2567

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเอง ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไป ความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก 6 ด้าน และแบบสอบถามพฤติกรรม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลความเจ็บป่วย ข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพ ข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพ วิเคราะห์โดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพช่องปากและพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของหญิงตั้งครรภ์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติความสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation)

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกกับโรงพยาบาลแกดดำ ตั้งครรภ์ลูกคนแรก จำนวน 32 คน พบว่าหญิงตั้งครรภ์ส่วนใหญ่อายุเฉลี่ย 26.41 ± 5.75 มีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากค่าคะแนนเฉลี่ย 98.18 ± 11.49 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์หญิงตั้งครรภ์ยังมีความเข้าใจในการดูแลสุขภาพช่องปากน้อย และมีการค้นหาข้อมูลน้อย ไม่มีทักษะในการตัดสินใจ จึงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก แต่หญิงตั้งครรภ์ส่วนใหญ่ได้รับการตรวจฟัน มีการสื่อสารระหว่างบุคคลในด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก และได้รับข้อมูลการดูแลสุขภาพช่องปากขณะตั้งครรภ์ทำให้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า p-value (< 0.05)

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายหญิงตั้งครรภ์คนแรก เนื่องจากการตัดปัจจัยด้านประสบการณ์การตั้งครรภ์ ที่ทำให้หญิงตั้งครรภ์ลูกคนที่ 2 ขึ้นไปเคยมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพช่องปากมาก่อน เคยเข้าถึงแหล่งข้อมูลการดูแลสุขภาพช่องปากและเคยพบทันตบุคลากรมาก่อน ซึ่งจะมีผลต่อความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก ผู้วิจัยคิดว่าสาเหตุที่กลุ่มเป้าหมายไม่ค่อยได้รับบริการทันตกรรมอาจเนื่องมาจากความไม่เข้าใจถึงด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก และเหตุผลที่สำคัญคือกลุ่มเป้าหมายไม่เข้าใจว่าการตรวจฟันและการรักษาทางทันตกรรมมีความปลอดภัยต่อตนเองและทารกในครรภ์ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากที่คะแนนเฉลี่ย 98.19 ± 11.49 ซึ่งอยู่ในระดับความรอบรู้ที่เพียงพอ สอดคล้องกับงานอังคินันท์ อินทรกำแหง การพัฒนาและใช้เครื่องมือประเมินความรู้ด้านสุขภาพของคนไทยวัยผู้ใหญ่ในการปฏิบัติตามหลัก 3อ.2ส.(2557) ค่าคะแนนเฉลี่ย 91.1. เป็นผู้ที่มีระดับความรู้ด้านสุขภาพที่เพียงพอ และอาจจะมีการปฏิบัติตนตาม หลัก 3อ 2ส ได้ถูกต้องบ้าง² ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างจะมีความรอบรู้เพียงพอ บางองค์ประกอบความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพช่องปากน้อย และมีการค้นหาข้อมูลน้อย ไม่มีทักษะในการตัดสินใจ ทำให้ไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก และสาเหตุปัจจัยที่ไม่ได้อยู่ในตัวแปรควบคุม จึงทำให้ผู้วิจัยจะทำการพัฒนางานวิจัยและนำข้อมูลจากผลการศึกษาไปวางแผนการดำเนินงานด้านทันตสาธารณสุขต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. (สภาวะสุขภาพช่องปากที่เกี่ยวข้องกับภาวะทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยของหญิงตั้งครรภ์. วารสารแพทย์เขต 4-5. 2563; 39(2): 154-6
2. อังคินันท์ อินทรกำแหง.การพัฒนาและใช้เครื่องมือประเมินความรู้ด้านสุขภาพ ของคนไทยวัยผู้ใหญ่ในการปฏิบัติตามหลัก 3อ.2ส.(รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์),2557